

## บทที่ 5

### สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัยดังนี้

#### 1. สรุปการวิจัย

##### 1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงาน ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร

##### 1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ที่มีผลการดำเนินงานครบตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 9 กลุ่ม ประชากร 126 คน ใช้วิธีสำมะโนประชากร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิต (arithmetic mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าต่ำสุด(minimum) ค่าสูงสุด(maximum)และค่าไคสแควร์ (Chi-square)

##### 1.3 ผลการวิจัย

###### 1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ทำการศึกษามีอายุส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.45 ปี จบการศึกษาระดับต่ำกว่าภาคบังคับ มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.03 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพ ทำนา รายได้จากภาคเกษตรเฉลี่ย 52,039.68 บาทต่อปี รายได้จากนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 28,909.43 บาทต่อปีและมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 26.46 ไร่ต่อครอบครัว

1.3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นดังนี้ คือ ความรู้พื้นฐานของสมาชิกอยู่ในระดับสูง แหล่งที่ให้การสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน และ

แหล่งความรู้ที่สมาชิกได้รับเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนที่สำคัญ คือ ธ.ก.ส. สาเหตุของการก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดจากความต้องการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม มูลเหตุของการเข้าร่วมกลุ่มมาจากความพึงพอใจในกิจกรรมกลุ่ม พนักงาน ธ.ก.ส. เป็นบุคคลชักชวนให้เข้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ความสำคัญของคุณสมบัติสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้แก่ การมีส่วนร่วมตัวประกอบกิจกรรมร่วมกันมีความสามัคคีและมีความขยันขันแข็ง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมกลุ่มที่สำคัญคือ การเข้าร่วมประชุมกลุ่ม วิทยุ โทรศัพท์เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มได้รับเป็นส่วนใหญ่ ผลตอบแทนที่ได้รับจากการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคือ การมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม

ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีหลายประเด็นเช่นคุณสมบัติของผู้นำที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านภารกิจมีการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ส่วนด้านอื่น ๆ ได้แก่ฐานะทางสังคม

ปัจจัยด้านบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ได้แก่ ด้านกลุ่มมีการกำหนดและบันทึกกฎระเบียบข้อบังคับกลุ่มและการประชุมกลุ่มต้องครบองค์ประชุมทุกครั้ง ด้านระบบการเงินมีการจดบันทึกบัญชีทุกครั้งที่กลุ่มมีการรับจ่ายเงินและมีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินแก่สมาชิก ด้านระบบงานการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อการบริหารจัดการ มีการกำหนดโครงสร้างการแบ่งหน้าที่และบันทึกไว้ชัดเจนในด้านระบบบุคลากร ส่วนด้านวิสาหกิจชุมชนได้แก่ การจัดหาสินค้ามาประกอบการวิสาหกิจชุมชน

ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ ด้านการผลิต กลุ่มมีการร่วมวางแผนการผลิต ด้านการตลาด มีการรวบรวมข้อมูลความต้องการของตลาดมาพิจารณาาร่วมกันวางแผนทางการตลาด ด้านเงินทุน มีการตรวจสอบบัญชีอย่างสม่ำเสมอ ด้านการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก มีการเชื่อมโยงกิจกรรมของกลุ่มกับภายนอก ส่วนด้านการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

### 1.3.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1) ปัญหาด้านการผลิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ ประสบปัญหาปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ข้อเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดหาปัจจัยการผลิตมาจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรม เป็นปัญหาที่สมาชิกและคณะกรรมการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด

2) ปัญหาด้านการตลาด มีปัญหาการจำหน่ายผลิตผลบางฤดู ข้อเสนอแนะให้รัฐจัดหาตลาดรองรับผลิตผล

- 3) ปัญหาด้านเงินทุน มีปัญหาด้านเงินทุนอัตราดอกเบี้ยสูงในปัจจุบัน  
ข้อเสนอแนะให้รัฐจัดสรรเงินทุนอุดหนุน โดยไม่มีดอกเบี้ย
- 4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ มีการเพิ่มของเงินออมในอัตราที่ต่ำ  
ข้อเสนอแนะให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องช่วยกันประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของเงินออม
- 5) ด้านเกี่ยวกับผู้นำ ผู้นำขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ข้อเสนอแนะให้จัด  
ฝึกอบรม ให้ความรู้และศึกษาดูงานกับคณะกรรมการให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
- 6) ด้านเกี่ยวกับสมาชิก มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่มน้อย ข้อเสนอแนะ  
ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มในทุกโอกาสที่ทำได้
- 7) ด้านระเบียบข้อบังคับ มีการกำหนดในระเบียบคุณสมบัติของสมาชิกกลุ่ม  
ต้องเป็นเกษตรกร ข้อเสนอแนะ แก้ไขระเบียบคุณสมบัติของสมาชิกให้เป็นบุคคลทั่วไปที่สนใจ  
เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- 8) ด้านการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ยังไม่มีการเชื่อมโยงกิจกรรมกับกลุ่ม  
วิสาหกิจชุมชนอื่นและส่วนงานภายนอก ข้อเสนอแนะให้รัฐเป็นแกนนำในการเชื่อมโยงกิจกรรม  
กับกลุ่มอื่นๆนำร่องก่อน
- 9) ด้านวิสาหกิจชุมชน มีปัญหาความต้องการไปทัศนศึกษาดูงานของกลุ่ม  
อื่นๆที่ประสบผลสำเร็จในอันดับต้น ๆ ข้อเสนอแนะให้รัฐช่วยจัดสรรงบประมาณและประสานงาน  
ให้ เพราะถ้ากลุ่มดำเนินการเองจะขาดความคล่องตัวและจำกัดด้านงบประมาณ

## 2. อภิปรายผล

### สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

จากการพิสูจน์สมมติฐานสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร พบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้จากภาคเกษตร มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ ชาตรี บุญนาค (2544 :75) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดนนทบุรี พบว่าเพศ อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้จากการประกอบอาชีพภาคเกษตร รายได้จากการประกอบอาชีพทั้งหมด พื้นที่ถือครอง สาเหตุเข้าร่วมกลุ่มเกษตรกร ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก ผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกลุ่ม การได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ความคิดเห็นของสมาชิกต่อผู้นำกลุ่ม ลักษณะการเป็นผู้นำ การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ การดำเนินงานกิจกรรมกลุ่ม บทบาท

ของคณะกรรมการและการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ สุริยา เผ่าจินดา (2536 : 44-57) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรทำนา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของสมาชิก เพศ อายุการเป็นสมาชิก ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทำการถอยครองของสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนแรงงานในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อาจเนื่องมาจากแรงงานที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นแรงงานของสมาชิกเองจึงไม่ต้องพึ่งพาแรงงานที่อื่น

#### ปัจจัยด้านอื่นๆ

จากการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งขัดแย้งกับ บุญเลิศ รอด โฉม (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกลุ่มที่ประสบความสำเร็จระดับต่างๆของจังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านจิตวิทยาและอื่นๆ ความรู้ในวัตถุประสงค์และการดำเนินงานของกลุ่ม ความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ความคาดหวังที่จะได้รับความรู้และผลประโยชน์จากการเป็นสมาชิก ทางด้านความต้องการเกียรติและชื่อเสียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเป็นเพราะคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการที่ดีจึงทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ

### 3. ข้อเสนอแนะ

#### 3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผลจากการวิเคราะห์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 126 คน มีข้อเสนอแนะดังนี้

**3.1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับสมาชิก** การได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์น้อย ควรจะมีแหล่งของข้อมูลข่าวสารทางสื่ออื่นๆ เช่น สื่อวิทยุ โทรทัศน์ เอกสารสิ่งพิมพ์เพิ่มมากกว่านี้

**3.1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำ** จากความเห็นของสมาชิกกลุ่ม การติดต่อสื่อสารกับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและส่วนงานอื่นของคณะกรรมการอยู่ในระดับน้อย

**3.1.3 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ** การออมเงินหรือถือหุ้นเพิ่มอย่างสม่ำเสมอของสมาชิก กลุ่มให้ความสำคัญในระดับน้อย ควรสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกเห็นความสำคัญของเงินออมและประโยชน์ของเงินออม

**3.1.4 ปัจจัยด้านอื่น ๆ** ด้านการเชื่อมโยงกิจกรรมกับกลุ่มภายนอกยังมีน้อยมากควรจัดงานแสดงสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้และได้สัมผัส ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเทศกาลต่าง ๆ

### **3.1.5 ปัญหาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกลุ่ม**

1) ปัญหาการขาดแคลนปัจจัยการผลิต สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคขุน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษบางฤดูขาดแคลนและมีราคาแพง ควรให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดหาจำหน่ายในราคาที่เป็นการจูงใจ

2) ปัญหาเรื่องการตลาดจำหน่ายผลิตผลในบางฤดูของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มโคขุนควรให้รัฐหาช่องทางการจำหน่ายผลิตผลเพิ่มอีกทางหนึ่ง

### **3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป**

3.2.1 ศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอำเภอใกล้เคียงหรือจังหวัดอื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในทุกๆปัจจัย เพื่อนำผลวิจัยมาใช้อย่างเป็นระบบ

3.2.2 ศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเชิงคุณภาพ ถึงความยั่งยืนและการพึ่งพาตนเอง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในแนวทางการพัฒนากลุ่ม โดยเข้าไปสัมผัสคลุกคลีกับสมาชิกกลุ่มในพื้นที่

3.2.3 ศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน

3.2.4 ศึกษาบทบาทของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกับการสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน